

ПЕДАГОГІЧНИЙ ГУРТОК «ДИДАСКАЛ»: ВОЛИНСЬКІ ТРАДИЦІ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОГО СТУДЕНТА КОЛЕДЖУ

С. С. Марчук

У статті розглянуто специфіку діяльності наукового гуртка професійно-педагогічного спрямування у вищій школі. Розкрито можливості педагогічного гуртка «Дидаскал» у розвитку наукової творчості студентів педагогічного коледжу в таких актуальних напрямках роботи, як дидаскал-гуманіст, дидаскал-дослідник, дидаскал-актор, дидаскал-мандрівник, дидаскал-практик.

Ключові слова: педагогічний гурток, наукова робота, студент, педагогічний коледж, дидаскал, творчість.

Марчук С. С. Педагогический кружок «Дидаскал»: волынские традиции формирования творческого студента колледжа

В статье рассмотрена специфика деятельности научного кружка профессионально педагогического направления в высшей школе. Раскрыты возможности педагогического кружка «Дидаскал» в развитии научного творчества студентов педагогического колледжа в таких актуальных направлениях работы как дидаскал-гуманист, дидаскал-исследователь, дидаскал-актер, дидаскал-путешественник, дидаскал-практик.

Ключевые слова: педагогический кружок, научная работа, студент, педагогический колледж, дидаскал, творчество.

Marchuk S. S. The Pedagogical Club «Dydaskal»: Volyn Traditions in Forming Creative Student of College

The specificity of the scientific club's activity referring to the professionally pedagogical specification of higher education is considered in the paper. Capabilities of the pedagogical club «Dydaskal» are exposed referring to the scientific art development of pedagogical college students in such actual specifications as a dydaskal-humanitarian, dydaskal-researcher, dydaskal-actor, dydaskal-explorer, dydaskal-practician.

Key words: pedagogical club, scientific work, student, pedagogical college, dydaskal, art.

Постановка проблеми. Важливу роль у формуванні творчої особистості майбутніх учителів відіграє їх участь в організованій і систематичній науково-дослідній праці. Саме педагогічний гурток сприяє включенню студентів у таку діяльність. Оскільки в педагогічному коледжі найбільша активізація науково-пошукової, самостійної навчально-пізнавальної роботи студентів припадає на завершальні курси навчання, то доцільним є залучення в гурток третьокурсників і четвертокурсників, хоча в ньому можуть брати участь і студенти молодших курсів. Це пояснюється тим, що гурткова робота будується на принципах відкритості, гласності, гуманізму, науковості, демократизму, доступності, добровільності, творчості.

Аналіз наукових досліджень. Проблемі орієнтації студентів на творчу самореалізацію в майбутній діяльності й визначенні шляхів формування творчої особистості у вищому навчальному закладі присвячені роботи О. Абдулліної, М. Віленського, В. Караковського, О. Киричук, Н. Кичук, А. Мудрика, А. Орлова, Л. Подимової, Р. Скульського, Н. Щуркової [4]. У вищих

навчальних закладах України функціонують різноманітні наукові гуртки професійно-педагогічного спрямування: «Аніматор», «Ерудит» (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького) [10], «Педагог», «Історико-педагогічний гурток», «Проблеми виховання у сучасному дошкільлі», «Волонтер» (Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича) [5], «Педагогіка і сьогодення» (Національний університет біоресурсів і природокористування України) [11], «Молодий вихователь» (Бериславський педагогічний коледж імені В. Ф. Беньковського) [12] та ін.

Мета статті – проаналізувати особливості діяльності наукового гуртка професійно-педагогічного спрямування у вищому навчальному закладі, розкрити можливості педагогічного гуртка «ДИДАСКАЛ» у розвитку наукової творчості студентів в умовах педагогічного коледжу.

Виклад основного матеріалу. Науковий гурток – організаційне утворення на кафедрі, у якому бере участь широке коло студентів факультету, що формується за напрямком наукової діяльності кафедри відповідно до

затверджених тематичних планів роботи кафедри [7, с. 2]. За своєю суттю гурток – це специфічна діяльність студентської молоді, «яка ґрунтується, насамперед, на добровільності, спільності інтересів, спрямованої на певний вид навчальної чи практичної діяльності; середовище, де забезпечуються умови інтелектуального, духовного, фізичного розвитку особистості» [3, с. 159].

Зауважимо, що педагогічний гурток науково-дослідницького характеру в коледжі організовується як позааудиторна форма наукової роботи з метою створення умов для розвитку в майбутніх учителів нахилу до пошукової, дослідницької діяльності та залучення їх до вивчення спадщини видатних педагогів, кращих освітньо-виховних традицій української та світової педагогіки.

Наш науковий гурток «ДИДАСКАЛ» – педагогічний. Чому саме педагогічний? Багато маємо уявлень та асоціацій, адже студенти – майбутні вчителі національної школи – обрали:

- педагогічний навчальний заклад;
- педагогічний вид майбутньої діяльності;
- педагогічний стиль мислення;
- педагогічний спосіб організації юначого життя.

У назві педагогічного гуртка «ДИДАСКАЛ» простежується зв'язок з античними освітніми традиціями. Так називали вчителя в Стародавній Греції та Візантії [2, с. 89]. Вітчизняний педагогічний лексикон словом «дидаскал» позначає вчителя Києво-Могилянської академії, братських шкіл України. Зокрема, в одному із найстаріших шкільних статутів Європи – статуті Луцької братської школи 1624 року – у першій статті записано: «Даскал, або вчитель, цієї школи має бути благочестивий, розсудливий, смиренномудрий, лагідний, стриманий, не п'яниця, не блудник, не хабарник, не гнівливий, не задрісний, не сміхотворець, не лихослов, не чародій, не басноказатель, не посібник ересей, але прихильник благочестія, в усьому являючи собою взірць добрих діл» [6, с. 48].

Одним із важливих завдань та умов перебування в педагогічному гуртку «ДИДАСКАЛ» є складання *присяги вчителя-гуманіста*. Наведемо її зміст:

«Я, _____ обрав професію вчителя за велінням серця. У ній – моє поклонання, у ній – сенс мого життя. Із радістю і гордістю усвідомлюю, що ми, Вчителі, відповідальні за життя на Землі, бо в наших руках – майбутнє країни – Діти, і тому, ставши частиною могутнього вчительського співтовариства,

Присягаюсь:

Любити кожну Дитину всім серцем.

Любити, розуміти допомагати Дітям.

Вірити в кожну Дитину.

Присягаюсь:

Вчити Дітей співчувати, піклуватися про близьких.

Вчити Дітей мріяти, творити.

Вчити Дітей спілкуватися, радіти людям, природі, життю.

Намагатись дізнатися якомога більше про кожну Дитину, про її мрії і переживання.

Бути надією і другом для Дитини.

Намагатись нічим і ніяк не нашкодити Дітям.

Присягаюсь:

Бути терплячим, але кожен день з нетерпінням чекати нової зустрічі з Дітьми.

Вірити у безмежність Дитини, вірити в себе.

Стати для своїх учнів старшим другом, надією і опорою.

Урочисто обцяю пронести через усе своє життя благородне звання вчителя-гуманіста!

Проаналізуємо основні напрями роботи гуртка «ДИДАСКАЛ».

1. Дидаскал-гуманіст:

- прийняття присяги вчителя-гуманіста;
- вивчення творчої спадщини видатних зарубіжних та вітчизняних педагогів-гуманістів (Я. Коменського, Ж.-Ж. Руссо, Й. Песталоцці, Л. Толстого, М. Пирогова, Януша Корчака, Г. Сковороди, К. Ушинського, С. Русової, І. Огієнка, А. Макаренка, В. Сухомлинського та ін.);

- оволодіння навичками особистісно-гуманістичного спілкування;

- вивчення та використання гуманістичних освітньо-виховних традицій української народної педагогіки;

- відвідування ветеранів кафедри психолого-педагогічних дисциплін та допомога їм.

2. Дидаскал-дослідник:

- опанування культури академічного письма (написання тез, статей, наукової, курсової роботи);

- виступи на студентських науково-практичних конференціях, методичних семінарах, наукових пікніках;

- ведення історико-педагогічного календаря;
- зустрічі з науковцями педагогічного коледжу, ученими з інших ВНЗ;

- читання та обговорення праць класиків педагогіки, організація педагогічних читань, приурочених видатним вітчизняним та світовим персоналіям освіти, науки, культури;

- робота з бібліотечними каталогами, Інтернет-ресурсами в бібліотеці коледжу, наукових бібліотеках м. Луцька.

3. Дидаскал-актор:

- інсценізація уривків праць відомих педагогів;
- збереження та примноження освітньо-виховних традицій, обрядів, звичаїв народного педагогічного досвіду;

- мікро-викладання (проведення виховних заходів, уроків);

- участь у конкурсах педагогічної майстерності.

4. Дидаскал-мандрівник:

- організація наукових, освітньо-культурних мандрівок у музеї, наукові бібліотеки, на творчі виставки;

- організація творчих поїздок в історичні навчальні заклади Волині, України;

- культурно-освітні поїздки за кордон;
- співробітництво з педагогічними, науковими гуртками інших ВНЗ Волині, України.

5. Дидаскал-практик:

- співпраця зі вихователями, вчителями

м. Луцька у ході педагогічної практики;

– вироблення методичних рекомендацій щодо ефективного проведення виховних годин, ігор тощо в початковій школі;

– співпраця з бібліотекою коледжу щодо укладання електронних каталогів наукової періодики, організації тематичних бібліотечних виставок психолого-педагогічної проблематики [8].

Задля досягнення поставлених завдань кожного напрямку роботи потрібно використовувати *низку джерел*, які допоможуть молодим дослідникам успішно опанувати сучасну педагогіку як мистецтво навчання і виховання людини людиною: а) праці видатних педагогів; б) народну педагогіку як першооснову становлення професійної, наукової педагогіки, її золотий фонд («Я не думаю, щоб хтось був спроможний змагатися з педагогічним генієм народу», – зазначав К. Ушинський); в) психолого-педагогічна періодика; г) енциклопедії, словники, спеціальну та довідкову літературу; д) сучасні психолого-педагогічні дослідження; е) Інтернет ресурси.

Зазначимо, що педагогічний гурток «ДИДАСКАЛ» розпочав свою роботу 22 березня 2016 року під керівництвом викладача педагогіки С. С. Марчука. Гуртківці взяли активну участь у науково-практичній конференції «Розвиток школи і освіти на Волині: до 100-річчя Володимир-Волинської української школи ім. Т. Г. Шевченка» (м. Володимир-Волинський, березень 2016 року), підготували наукові доповіді та успішно виступили на секційних засіданнях [9]. У жовтні-грудні 2016/2017 н. р. дидаскалами та дидаскалками проведено такі заходи:

1. Організаційне засідання гуртка. Вступ до гуртка. Ознайомлення гуртківців із дослідницькими напрямками роботи на новий навчальний рік – 2016/2017 (жовтень 2016 року). Зазначимо, що гурток відвідує 55 студентів.

2. Прийняття новими гуртківцями присяги Вчителя-гуманіста. Робота з джерелами отримання наукової інформації.

3. Проведення науково-практичного усного журналу «Серце, віддане дітям», присвяченого творчості В. Сухомлинського.

4. Ведення історико-педагогічного календаря за жовтень-грудень 2016 року.

5. Зустріч із науковими співробітниками Волинської державної обласної універсальної бібліотеки імені Олени Пчілки.

6. Організація педагогічних читань «Актуальні ідеї С. Русової в контексті сучасних освітніх реформ» (з нагоди 160-річчя від дня народження української просвітительки).

7. Участь у роботі І обласної науково-практичної конференції «Вектор пошуку в сучасно-

му освітньому просторі» (м. Луцьк, Луцький педагогічний коледж, грудень 2016 року). 11 дидаскалів представили до друку свої публікації. У збірнику конференції 20 % авторів статей – молоді дослідники-дидаскали [1].

8. Театралізація завершення вивчення «Часослова» в давньоруській школі, яку було здійснено 14 грудня 2016 року в Музеї історії Луцького братства з нагоди свята пророка Наума.

Висновки. Проаналізувавши діяльність студентського гуртка «ДИДАСКАЛ», висновуємо, що він є дієвою формою наукової роботи студентів, активізує професійну спрямованість підготовки майбутніх учителів та розвиває їх творчу самостійність.

Перспективу подальших наукових розвідок убачаємо у вивченні та аналізі досвіду роботи наукових педагогічних гуртків ВНЗ України.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вектор пошуку в сучасному освітньому просторі: матеріали І обласної науково-практичної конференції (12 грудня 2016 року, м. Луцьк). – Луцьк: ПП Іванюк В. П., 2016. – 152 с.
2. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко. – Київ: Либідь, 1997. – 376 с.
3. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України; гол. ред. В. Г. Кремень. – Київ: Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
4. Зубченко Л. Студентський науковий гурток – середовище креативної діяльності / Л. Зубченко // Проблеми підготовки сучасного вчителя. – 2013. – № 8 (Ч. 1). – С. 51–56.
5. Наукові гуртки Студентського наукового товариства факультету педагогіки, психології та соціальної педагогіки Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича. – Ел. ресурс. – Режим доступу: <http://ped.chnu.edu.ua/?page=ua/1332nauk%20gortki>
6. Памятники, избранные Киевскою комиссиею для разбора древних актов. Т.1; изд. второе с дополн. – Киев: Типография Императорского ун-та им. Св. Владимира, 1898. – 620 с.
7. Положення про студентський науковий гурток та проблемну групу Житомирського державного університету імені Івана Франка. – Житомир: [б. в.], 2010. – 5 с.
8. Програма педагогічного гуртка «ДИДАСКАЛ» / автор-уклад. С. С. Марчук. – Луцьк: Луцький педагогічний коледж, 2016. – 16 с.
9. Розвиток школи і освіти на Волині: матеріали науково-практичної конференції (24 березня 2016 року) / упоряд. О. О. Юринець, Б. С. Шахраюк. – Володимир-Волинський: ВВІК, 2016. – 272 с.
10. Студентські наукові гуртки [Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Богдана Хмельницького]. – Ел. ресурс. – Режим доступу: <http://www.mdpu.org.ua/new/uk/naukova-djalnst/naukovo-doslidna-robotu-studentov/studentik-naukov-gurtki.html>
11. Студентський науковий гурток «Педагогіка і сьогодення» – Ел. ресурс. – Режим доступу: <https://nubip.edu.ua/node/22991>
12. Творчі звітні гуртків та клубів за 2015-16 н. р. – Ел. ресурс. – Режим доступу: <http://bpc.ks.ua/golocna/gurtki-klubi/>

Цитувати: Марчук С. С. Педагогічний гурток «Дидакал»: волинські традиції формування творчого студента коледжу / С. С. Марчук // Постметодика. – 2017. – № 2-3. – С. 52–54.

© С. С. Марчук, 2017. Стаття надійшла в редакцію 13.02.2017 ■